

На основу члана 50. став 1. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/95, 67/93, 48/94 и 53/95) и члана 9. Уредбе о заштити Парка природе "Сићевачка клисура" ("Службени гласник РС", бр. 16/2000), Управни одбор Јавног предузећа "Србијашуме", на седници од 9. 11. 2004. године, доноси

П Р А В И Л Н И К
О УНУТРАШЊЕМ РЕДУ И ЧУВАРСКОЈ СЛУЖБИ
ПАРКА ПРИРОДЕ
"СИЋЕВАЧКА КЛИСУРА"

І ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Парка природе "Сићевачка клисура" (у даљем тексту: Правилник), уређују се правила за спровођење режима заштите Парка природе "Сићевачка клисура" (у даљем тексту: "Сићевачка клисура"), нарочито начин и услови за:

1. кретање и боравак посетилаца;
2. коришћење природних ресурса;
3. коришћење рекреативних и других јавних површина;
4. коришћење путева (јавни, шумски, локални и сл.);
5. постављање информативних и других ознака;
6. обављање научних истраживања и извођење истражних радова;
7. обављање туристичких и угоститељских услуга и других делатности;
8. посебне забране у спровођењу режима заштите прописаних Уредбом о заштити Парка природе "Сићевачка клисура" ("Службени гласник РС", број 16/00);
9. начин давања сагласности односно одобрења у складу са овлашћењима стараоца и
10. организацију чуварске службе "Сићевачка клисура".

Члан 2.

Одредбе овог правилника се односе на кориснике (сва правна и физичка лица са седиштем или боравиштем на подручју "Сићевачка клисура"), посетиоце, као и на сва друга правна и физичка лица која на било који начин користе вредности "Сићевачка клисура" и услуге Јавног »предузећа "Србијашуме"- Шумског газдинства "Ниш", Шумска управа Ниш-Бела Паланка (у даљем тексту: Старалац).

Члан 3.

За коришћење природних вредности и услуга у "Сићевачка клисура", корисници су дужни да плаћају накнаду.

Начин плаћања и висину накнаде из става 1. овог члана, прописује Старалац посебним актом на основу Закона и Уредбе.

Члан 4.

Унутрашњи ред у "Сићевачка клисура" обезбеђује се:

1. организовањем чуварске службе у складу са законом и овим правилником,
2. сарадњом са локалним становништвом, власницима индивидуалних поседа, другим корисницима у спровођењу прописаних режима заштите који су од утицаја на спровођење унутрашњег реда у "Сићевачка клисура"
3. сарадњом са надлежним државним органима и органима Града Ниша и општина Ниш и Бела Паланка.

II КРЕТАЊЕ И БОРАВАК ПОСЕТИЛАЦА

Члан 5.

Посетиоцем у смислу овог правилника сматра се особа која самостално или организовано преко туристичке или друге организације долази у "Сићевачка клисура" ради упознавања са природним и културним вредностима, научноистраживачког рада, одмора и рекреације, разгледања или коришћења других услуга.

Члан 6.

Посетиоцима у смислу члана 5. овог правилника не сматрају се лица која имају пребивалиште или су власници непокретности на подручју "Сићевачка клисура" и особе које им долазе у посету, а не користе услуге које се пружају на подручју "Сићевачка клисура", лица која су запослена или обављају службене радње на подручју "Сићевачка клисура" и пословни партнери Староца и они нису дужни да плаћају боравишну накнаду.

Особама из става 1. овог члана, Старалац ће издати одговарајући доказ о праву да се на њих не односи обавеза плаћања боравишне накнаде.

Члан 7.

За посету "Сићевачка клисура", обавезно је прибављање дозволе за

групне посете, за спортски риболов и друго дозвољено коришћење природних вредности, за научноистраживачки рад, за снимање и фотографисање, односно улазнице за појединачне посете.

Посетиоци су дужни да код себе имају дозволу, односно улазницу и да је покажу на захтев службеног лица.

Захтеве за издавање дозвола посетиоцима решава Старалац (Шумско газдинство Ниш, Шумска управа Ниш - Бела Паланка) на начин прописан Законом у управном поступку.

Члан 8.

За време боравка у "Сићевачка клисура", посетиоци су дужни да се придржавају правила унутрашњег реда, упутства са информативних табли и других ознака, као и упутстава и објашњења овлашћеног лица.

Члан 9.

У току кретања и боравка на подручју "Сићевачка клисура" забрањено је:

- кретање ван постојећих путева и уређених и обележених површина и стаза;
- паркирање возила изван одређеног места или возња изван дозвољеног пута;
- ложење ватре изван одређеног места;
- бацање и одлагање отпадака изван одређеног места;
- кретање са прибором за лов, без дозволе за лов; снимање или фотографисање у комерцијалне сврхе без прописаног одобрења;
- уклањање, уништавање и оштећивање ознака обележавања или обавештења;
- брање или скупљање заштићених биљних и животињских врста, без прописане дозволе и ломљење дрвећа и жбуња;
- напасање стоке, осим у делу "Сићевачка клисура" где је то дозвољено;
- уношење опасних уређаја, направа или опасних материја којима се може угрозити заштићено природно добро или људи,
- вршење радњи којима се угрожава предео и животна средина буком, загађивањем ваздуха, тла и воде и других радњи које су законом и овим правилником забрањене.

III КОРИШЋЕЊЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

Члан 10.

Коришћење флоре и фауне (лековитог биља, шумских плодова, ловне и риболовне фауне, пашњака и сл.), може се вршити под следећим условима, и

то: да су то врсте флоре и фауне чије коришћење није, законом или другим прописима забрањено;

- 1) да коришћење флоре, вегетације, ловне и риболовне фауне буде у складу са шумским и ловним основама и програмима унапређења рибарства;
- 2) да се брање и сакупљање лековитог биља, шумских плодова и гљива може вршити само уз претходно одобрење Стараоца, у смислу одређивања подручја, начина и времена брања и коришћења;
- 3) да се врсте флоре и фауне које су заштићене посебним актом о контроли коришћења и промету дивљих биљних и животињских врста користе на начин и под условима предвиђеним тим актом;
- 4) да се ловна фауна може ловити само у оквиру санитарног лова, уз претходно одобрење Стараоца и уз пратњу чувара;
- 5) да се пчеларење може вршити само уз претходно одобрење Стараоца, у смислу одређивања подручја, начина и времена коришћења;
- 6) да се пашарење стоке врши уз претходно одобрење Стараоца, на простору где је дозвољена паша, под надзором чувара стоке.

IV КОРИШЋЕЊЕ РЕКРЕАТИВНИХ И ДРУГИХ ЈАВНИХ ПОВРШИНА

Члан 11.

Рекреативним и другим јавним површинама сматрају се делови **територије "Сићевачка клисура"**, који су уређени и опремљени за одређену намену рекреације, спорта и **других видова** јавног коришћења (шеталиште, излетничке стазе, игралиште, простор за пружање различитих услуга посетиоцима, простор за привремене објекте и сл.).

Члан 12.

Рекреативне и друге јавне површине морају бити уређене, опремљене, одржаване и безбедне, о чему се старају непосредни корисници тих површина.

Члан 13.

За коришћење рекреативних и других јавних површина на подручју "Сићевачка клисура" плаћа се накнада која се користи за одржавање, уређивање и опремање рекреативних површина у складу са законом и уредбом.

Накнада за коришћење рекреативних и других јавних површина, о

којима се Старалац стара, плаћа се Стараоцу у складу са актом о накнадама за коришћење природног добра.

Члан 14.

Постављање привремених објеката врши се уз претходну сагласност Стараоца, а под условима које пропише Завод за заштиту природе Србије.

Члан 15.

Изградња стамбених, помоћних и других објеката становника подручја "Сићевачка клисура" на неизграђеним парцелама може се вршити само у складу са донетим урбанистичким планом.

Члан 16.

Саобраћај на подручју "Сићевачка клисура" обавља се у складу са утврђеним режимом саобраћаја на јавним путевима. Возила се могу паркирати на, само за те намене, одређеним површинама.

Одржавање шумских путева (шеталишта, излетничке стазе) обезбеђује Старалац.

Члан 17.

Програм одржавања јавних путева доносе овлашћене организације, уз сагласност Стараоца. Одржавање шумских путева обезбеђује Старалац, у складу са Програмом заштите и развоја "Сићевачка клисура".

V. ПОСТАВЉАЊЕ ИНФОРМАТИВНИХ, РЕКЛАМНИХ ИДРУГИХОЗНАКА

Члан 18.

Старалац поставља прописане ознаке на прилазима и границама "Сићевачка клисура" у складу са прописом о начину обележавања заштићених природних добара.

Поред прописаних ознака постављају се информативне табле и друге ознаке ради презентације и афирмације природних вредности "Сићевачка клисура" и пружања информација посетиоцима о условима кретања, правилима о унутрашњем реду, могућностима коришћења и слично.

Рекламе и друге ознаке на подручју "Сићевачка клисура" могу се постављати, искључиво, уз претходно одобрење Стараоца и у складу са јединственим стандардима.

Постојеће ознаке морају се ускладити у року од шест месеци, од дана ступања на снагу овог правилника. Неусклађене ознаке, Старалац ће уклонити на

терет корисника.

Члан 19.

Корисници "Сићевачка клисура" могу, у рекламне сврхе, користити име и заштитни знак заштићеног природног добра, уз претходно одобрење Стараоца.

Фотографисање и снимање, у комерцијалне сврхе, може се изводити само уз претходно одобрење Стараоца и услове Завода.

Члан 20.

За све рекламе и ознаке, постављене на подручју "Сићевачка клисура" (осим ознака које поставља Старалац у циљу обележавања и презентације), плаћа се накнада утврђена Правилником о утврђивању висине и начина обрачуна накнада за коришћење природних вредности и услуга у "Сићевачка клисура".

VI ИЗВОЂЕЊЕ НАУЧНИХ ИСТРАЖИВАЊА И ИСТРАЖНИХ РАДОВА

Члан 21.

На подручју "Сићевачка клисура" могу се вршити научна истраживања и изводити истраживачки радови, уз претходну сагласност Стараоца према следећим правилима:

- 1) научноистраживачки рад и истражни радови врше се на начин којим се не изазивају трајна оштећења природних вредности односно не угрожавају бројност и стабилност популације ретких и угрожених врста флоре и фауне или осетљивих екосистема;
- 2) приликом извођења научних истраживања и истражних радова није дозвољено уништавање или угрожавање природних и створених вредности и еколошке равнотеже;
- 3) за коришћење врста флоре и фауне које су природне реткости, особе које те радове изводе морају да поседују одговарајуће уверење министарства надлежног за заштиту животне средине;
- 4) за извођење научноистраживачких и истражних радова особе које те радове изводе, односно одговорна лица, морају да поседују акт са условима заштите природе и животне средине које издаје Завод за заштиту природе Србије, као и одговарајућа одобрења односно сагласности од стараоца;
4. након завршетка, верификације или објављивања резултата научних истраживања и истражних радова, подаци, односно примерак

публикованих резултата доставља се стараоцу ради евидентирања и коришћења у сврху мониторинга, програмирања активности на заштити и развоју "Сићевачка клисура".

VII ОБАВЉАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ, УГОСТИТЕЉСКИХ И ДРУГИХ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 22.

Туристичке, угоститељске и друге делатности и спортско-рекреативне активности обављају се у складу са утврђеним режимима заштите, програмом заштите и развоја подручја предела изузетних одлика и другом планском и програмском документацијом.

Објекти за обављање делатности могу се градити или реконструисати у традиционалном стилу, од природних материјала на основу одговарајуће урбанистичке документације.

Привремени објекти (киосци и сл.) могу се поставити уз сагласност и услове које одређује Старалац.

Члан 23.

Сви туристички, угоститељски и други објекти морају бити опремљени средствима за заштиту од пожара.

Системи грејања морају бити на дозвољене врсте горива.
Сви објекти морају имати решено питање одлагања отпадних вода.

VIII ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ

Члан 24.

Одржавање чистоће на подручју "Сићевачка клисура" обавеза је свих корисника.

Уклањање отпадака из објеката обавља се на начин утврђен Програмом комуналних делатности општине.

Власници односно корисници објеката дужни су да их уредно одржавају и уређују (фасаде, ограде, прилазне путеве и стазе, паркинг просторе које користе и др.).

Члан 25.

Корисници "Сићевачка клисура" дужни су да се придржавају неких

општих правила: депоновање грађевинског и другог материјала по правилу се не може вршити, осим изузетно, по одобрењу Стараоца, на начин и на месту које одреди Старалац;

- 1) паљење корова, лишћа, грања и слично, као и ложење отворене ватре, по правилу се не може вршити, осим изузетно, по одобрењу и у складу са Програмом заштите од пожара Стараоца и на местима која се посебно одређују за ту намену;
- 3) при уклањању снега и леда забрањено је коришћење индустријске соли;
- 4) захватање вода и каптирање извора је забрањено;
- 5) отпадне воде, без претходног пречишћавања на начин и под условима прописаним законом, не могу се испуштати у простор заштићеног природног добра;
- 6) не могу се депоновати комунални, индустријски и радиоактивни отпад и друге опасне материје на подручју заштићеног природног добра.

Забрањено је бацање отпада, у реку и било где на подручју "Сићевачка клисура" изван, за те намене, постављених објеката или судова.

IX ПОСЕБНЕ ЗАБРАНЕ И ОГРАНИЧЕЊА

Члан 26.

У зони режима заштите II степена, на локалитетима Градиштански кањон и Вис-Кусача забрањено је:

- 1) отварање и рад каменолома;
- 2) градити било које објекте, укључујући и привремене планинарске и шумарске објекте и друге сличне објекте, осим радова на одржавању магистралног пута Е-5 Ниш-Софија и пруге и уређење путног и пружног појаса, као и висећег моста на уласку у Градиштански кањон; -
- 3) трасирање и уређење нових шумских путева и планинарских стаза, осим постојећих;
- 4) сакупљање шумских и других плодова, печурки и лековитог биља;
- 5) лов дивљачи;
- 6) крчење шуме, кресање лисника, извлачење лежевине, жирење и подбељивање стабала, као и испаша стоке на површинама под шумом и на шумском земљишту, осим ограниченог пашарења;
- 7) каптирање извора и захватање воде на водотоцима.

Члан 27.

На делу "Сићевачка клисура" у режиму заштите III степена забрањено

- 1) узнемиравање, уништавање и сакупљање заштићених врста флоре и фауне;
- 2) уношење страних дивљих животињских врста, као и страних врста биљака, осим за потребе спречавања ерозије и клизишта у грађевинским подручјима и гајења агрокултура на пољопривредним површинама сеоских домаћинстава;
- 3) сећи или уништавати дрвеће, жбуње и осталу вегетацију на странама кањона, као и на осталим деловима подручја парка кад се тиме угрожава биолошка разноврсност и стабилност природних екосистема и изазивају процеси ерозије;
- 4) изводити радове и активности које би нарушиле геоморфолошке одлике подручја (експлоатација бигра, камена, шљунка и других минералних сировина, отварање позајмишта земље, одлагање и депоновање земљишта и другог материјала, каптирање извора или делова водотока) и обављати друге делатности и предузимати друге радове којима се уништава природа, односно угрожавају вредности парка природе;
- 5) градити индустријске, инфраструктурне и друге објекте или изводити радове којима се загађује ваздух, земљиште и воде, смањује њихова количина, просторни и временски распоред или се угрожава амбијент и заштићена околина непокретних културних добара и добара под претходном заштитом;
- 6) обављати било какве радове у заштићеној околини непокретних културних добара без претходно прибављених услова и сагласности надлежне службе за заштиту споменика културе и природе;
- 7) градити викенд објекте изван грађевинског подручја утврђених просторним планом подручја парка природе;
- 8) депоновати комунални и индустријски отпад и секундарне сировине.

Члан 28.

На подручју "Сићевачка клисура" забрањено је уништавати и оштећивати природне биљне реткости и реликтне полидоминантне шумске заједнице;

- 1) *Carpino orientalis – Quercetum mixtum* - заједница храстова и грабића;
- 2) *Acer Fraxino-colurnetum mixtum* - заједница јавора, јасена, мечје леске и других врста;
- 3) *Quercetum cerris tillietosum* - заједница церово-липове шуме;
- 4) *Quercetum cerris carpinetosum betuli* - заједница цера и граба;
- 5) *Quercetum cerris carpinetosum orientalis* - заједница цера и грабића;
- 6) *Quercetum petraeae* - китњакова шума;
- 7) *Cotino Syringetum* - заједница јоргована и руја.

Члан 29.

На подручју "Сићевачка клисура" забрањено је оштећивати и

уништавати биљне врсте: српска рамонда (*Ramonda serbica*), Наталијина рамонда (*Ramonda nathalie*), жалфија (*Salvia officinalis*), кошутица (*Coronilla emerus*), дивљи јоргован (*Syringa vulgaris*), седефче (*Ruta graveolens*), мечја леска (*Corylus colurna*), дивља вишња (*Prunus mahaleb*), дивљи бадем (*Prunus pannaе*), рудински пелин (*Artemisia Lobelii*) и ртањски чај (*Saturea kitaibelii*).

На подручју "Сићевачка клисура" забрањено је уништавати и сакупљати угрожене врсте птица: црна рода, јастреб осичар, орао брадан, бела кања, белоглави суп, орао змијар, еја, сури орао, крашки соко, сиви соко, буљина, водомар, сиријски шарени детлић, пољска трепетелка, руси сврачак и вртна стрнцица; птице заштићене као природне реткости: мишар, кобац, соко ластавичар, обична ветрушка, дивљи голуб, кукувија дремавица, ћук, шумска сова, мала ушара, велика чиопа, сеоска ластва, даурска ластва, Дрозд бравењак, кос камењар, пузгавац, вуга, велики сврачак и жутокљуна галица.

На подручју "Сићевачка клисура" забрањено је сакупљати и уништавати угрожене и рањиве сисаре: јеж, обична кртица, мали потковичар, велики потковичар, средњи потковичар, велики љиљак, дугокрили љиљак, веверица, слепо куче, обични пух, шумски пух, ласица, видра и вук.

X НАЧИН ДАВАЊА САГЛАСНОСТИ, ОДОБРЕЊА И ВРШЕЊЕ НАДЗОРА

Члан 31

Захтев за издавање сагласности, односно одобрења, подноси се Стараоцу (територијално припадајућа организациона јединица, на нивоу шумске управе).

Органи за решавање захтева су: Директор шумског газдинства, Генерални директор и Управни одбор Предузећа, у складу са утврђеним надлежностима.

Захтеве за чије решавање није утврђена надлежност, решава Управни одбор Предузећа.

На сваки захтев оверу врши шеф шумске управе.

Члан 32.

Надзор над спровођењем правила, утврђеним овим правилником, врши служба чувања Стараоца, чија су организација, права и обавезе прописани Правилником о служби чувања у "Сићевачка клисура".

Члан 33.

Обавеза чувара "Сићевачка клисура" је да контролише спровођење

правила унутрашњег реда, чувања шума, и др. и да обавља и друге послове у складу са Законом и Правилником о чувању шума.

Обавеза чувара у вршењу послова је да установи да ли је учињена радња супротна одредбама Уредбе о заштити "Сићевачка клисура", Закона о шумама, Закона о заштити животне средине и Правилника о унутрашњем реду и

чуварској служби, или када постоји основана сумња да је учињено кривично дело или прекршај и овлашћен је да поступи у складу са одредбама овог правилника.

Члан 34.

Служба чувања дужна је да у остваривању режима заштите користи права везана за активну легитимацију, и да у року од 24 часа обавести, писменим путем, шефа шумске управе о свим промечима у простору "Сићевачка клисура".

Шеф шумске управе, у обавези је да у року од три дана, о свему, као и предузетим мерама, писменим путем обавести директора шумског газдинства.

Члан 35.

Казнене одредбе предвиђене за кривична дела, привредне преступе и прекршаје непосредно се примењују при коришћењу права из активне легитимације.

Новчана средства која се остварују наплатом новчаних казни на лицу места од стране чувара, приход су Стараоца.

XI ЧУВАРСКА СЛУЖБА

Члан 36.

Ради обезбеђења унутрашњег реда и укупне заштите, Старалац организује чуварску службу.

Чуварску службу чине:

1. чувари са овлашћењима и дужностима утврђеним законом,
2. чувари волонтери са дужностима и правима утврђеним овим правилником, а који се ангажују ради ефикаснијег спровођења правила унутрашњег реда, унапређења свести и сазнања о вредностима и значају "Сићевачка

клицура".

Члан 37.

Послови чуварске службе "Сићевачка клисура" организују се у једном реону са најмање једним чуварем.

Послови чувара волонтера се организују према текућим проблемима спровођења унутрашњег реда и спровођења програма заштите и развоја.

Чуварску службу чине : руководиоца чуварске службе (шеф службе) који има облашћења чувара предела, организује послове службе, води одговарајуће евиденције и подноси годишњи извештај о раду; и чувари.

Чувари врше надзор над целом територијом "Сићевачка клисура" ради обезбеђивања унутрашњег реда и законских прописа.

Члан 38.

Старалац организује и спроводи одговарајућу обуку чуварске службе у складу са утврђеним дужностима чуварске службе и то познавања својстава и карактеристика простора "Сићевачка клисура", природних и културних вредности, унутрашњег реда и законских прописа који се односе на заштиту природних вредности.

Члан 39.

Чувар "Сићевачка клисура" мора имати одговарајућу стручну спрему у складу са законом, ознаку ("беџ") и службену легитимацију.

Чувар волонтер може бити свако лице, љубитељ природе и има особине добре комуникације и поседује знања, психофизичке способности или вештине које су подобне за остваривање функција "Сићевачка клисура" (заштита и унапређења природних и културно-историјских вредности, истраживања, мониторинг, едукација, информисање).

Чувар волонтер мора имати ознаку ("беџ").

Члан 40.

Старалац посебним актом прописује изглед и боју службеног

одела чувара парка природе, изглед и садржај ознака чувара "Сићевачка клисура" и чувара волонтера и службене легитимације чувара "Сићевачка клисура".

Члан 41.

Обавеза чувара "Сићевачка клисура" је да:

- контролише спровођење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби;
  - врши послове чувања на начин предвиђен Правилником о чувању шума и Правилником о лову;
  - врши послове на постављању, одржавању и обнављању ознака;
  - контролише и спречи уношење недозвољених предмета на подручје "Сићевачка клисура" (средства лова, средства за брање шумских плодова, хемијска средства, грађевински материјал и слично);
  - пружи потребне информације посетиоцима и корисницима "Сићевачка клисура";
  - за време вршења службе чувања носи уредну службену униформу, легитимацију и средства за комуникацију
  - редовно води дневник рада и уписује све податке од значаја за заштиту и развој "Сићевачка клисура";
- обавља и све друге послове у складу са законом.Члан 42.

Обавеза чувара "Сићевачка клисура" је да установи да ли је учињена радња супротна одредбама члана 41. овог Правилника, или када постоји основана сумња да је извршен прекршај или кривично дело, да поступи на следећи начин, и то да:

- легитимише лице на подручју "Сићевачка клисура";
- изврши преглед свих возила и товара;
- изврши преглед свих места, осим оних за које је потребан судски налог;
- привремено одузме, или без оклевања, преда надлежном државном органу предмете и средства са којима је извршено кривично дело или прекршај;
- на лицу места наплати новчану казну за учињени прекршај.

XII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана добијања сагласности од министарства надлежног за послове заштите

животне средине.

Члан44.

Правила одређена овим правилником ставиће се на јавни увид корисницима "Сићевачкакисура".